

۲۰۲۱/۱۰/۱۴

محمد انور آخر

په ویتنام او افغانستان کې د امریکایانو جگړې (پر تلنه) نهمه برخه

افغانستان:

غبرگون او مقاومتونه:

هغه مهال چې حامد کرزی د (پن) په غونډه کې د افغانستان د لنډمهالي حکومت مشر وټاکل شو او په خپله په کندهار کې و، د ملا محمد عمر مجاهد او نورو طالبانو د بښني په هکله یې د (بي، بي، سي) راډیو له لارې وویل: «مور به ملا محمد عمر اخوند وبخشو، بهرنیان (القایده) دې وغندي، ټول افغانان حق لري چې په خپلو کورونو کې ژوند وکړي او طالب جنگیالي چې وسله پر ځمکه کیږدي، په سوله ییزه توګه کورونو ته ستانه شي او وبه بښل شي. او په حکومت کې د ملا محمد عمر ګډون په تړاو یې هم څه وویل چې اوس رانه هېر دي.»

ملا محمد عمر د کرزي خبرې رد کړي وېي ويل چې په دا ډول ناوړه... حکومت کې به شریک نه شي.

له بل پلوه د امریکا ولسمشر جورج بوش په ډېره تونده لهجه د حامد کرزي پر وړاندې ورغبرګه کړه چې مور به هېڅ کله د القایدي مرسته کوونکي (ملا عمر) ونه بښو.

په لومړیو کې طالبان خپلو کورونو ته ولاړل او له بهرنیانو سره یې د جگړې ښکاره هډه نه درلود، په دې اړه لیکواله بېټي دم لیکي: «له ۲۰۰۱ز، کال وروسته یو ځل بیا د طالبانو راپیدا کېدل او د دولت پر وړاندې مقاومت کول کوم پلان شوی کار نه و، طالبان له مشره [؟] تر کشره ټول نوي حکومت ته تسلیم شول او خپلو کورونو ته ستانه شول، د هغوی پر وړاندې له زغم او بښني پر بنسټ کار وانه خيستل شو، بهرنیانو او د هغوی نیابتیانو طالبان نیول، ځکه نو هغوی اړ شول پاکستان ته ولاړ شي، یو ځل بیا د دولت پر وړاندې جگړه پیل کړي.» (بو سړی او موټر سایکل، پښتو ژباړن: آغا محمد قريشي، ۶۸ مخ)

په دې بهیر کې امریکایانو او د دوی افغان همکارانو، په ځانګړي توګه شمالي ټلوالې د طالبانو د استوګنځایونو پلټنې پیل کړې، ځینې به یې ونيول، څوک به یې د نیولو پر مهال ووژل او ډېرې نورې ناروای یې ورسره وکړې، هغوی چې پاکستان ته تللي وو د پاکستان د (ای، اس، ای) له خوا له امریکایانو او افغان حکومت سره جگړې ته اړ کېدل چې په تش لاس په افغانستان کې له اشغالګرو سره وجګړيږي، په دې تړاو د حامد کرزي د کورنیو چارو وزیر علي احمد جلالی د خوشال بابا فکري بهیر په یوه ځانګړي غونډه کې وویل: «طالبانو له ولسمشر کرزي غوښتنه کړې وه چې امریکایان دې مور آرام پرېږدي، مور غواړو ژوند وکړو، مور چې په پاکستان کې اوسېږو، پاکستان مور جگړې ته اړ کوي چې له بهرنیانو او حکومت سره جگړه وکړو.»

ښاغلي جلالی زیاته کړه: «ولسمشر کرزي له امریکایانو غوښتنه وکړه چې د طالبانو له نیولو ډډه وکړي خو امریکایانو ونه منله.»

د طالبانو د اسلامي امارت هغه غړي چې په پاکستان کې وو اړ شول افغانستان ته ولاړ شي او جگړه وکړي او - هغه طالبان چې په هېواد کې پاتې وو او نورو عامو خلکو د امریکایانو د ظلمونو پر وړاندې غبرګونونه پیل کړل، د خلکو دا ډول پاڅونونو په تړاو د (سي، ای، ای) جنرال ګیري شرون هم مني چې په افغانستان کې امریکایان، د امریکایي ځواکونو د ظالمانه عملیاتو له کبله د خلکو له سخت غبرګون سره مخ شول، نوموړی جنرال وايي: «زیات وخت دغه عملیات په سیمه کې د قومي خلکو د غوسې لامل شول او د هغوی د کورونو د دغه وړاندوونکو پلټنو، د

بښو او ماشومانو د ډارولو له کبله، د هغوی سخته کرکه راپاروله. «(سي ای ای په پنجشېر کې، ژباړن: لاهور منگل، ۳۷۵مخ)

امریکایانو چې د افغانستان تاریخ نه و لوستلی او افغانان یې سم نه وو پیژندلي، فکر یې کاوه چې د افغانستان نیول چې څومره اسان وو، ساتل به یې هم اسان وي، هغه وو چې طالبانو د یرغلګرو پر وړاندې په ډېرو ابتدایي وسلو خو په ټینګ هوډ او لوړ مورال سره جګړه پیل کړه.

په لومړیو کې د امریکایانو د یرغل پر وړاندې د افغانانو د مقاومت په اړه لکه وړاندې چې ویل شوي دي، د خوست ولایت د مټه چنې په جومات کې د امریکایانو په بمبار کې د سیمې خلک هم ووژل شول، کله چې شپه تېره شوه په سبا یې د (C. I. A) کسان په ډېر ډاډ سره (چې تا به ویل چې هېڅ کوم جنایت یې نه دی ترسره کړی) سیمې ته د لیدو په موخه راغلل خو کله چې سنټیډل د وژل شویو کسانو د کورنۍ غړو په دوی ډزې وکړې چې په پایله کې یو تن د (سي، آی، ای) بریدمن (چپمن) ووژل شو، ښایي په افغانستان کې به دا لومړنی امریکایي وي چې ووژل شو، کیدی شی له دې امله به وي چې امریکانو د دغه لومړني وژل شوي بریدمن چپمن نو د خوست په پخواني هوایي ډګر ایښی وي چې د امریکا د (سي، آی، ای) کارکوونکي په کې مېشت وو او یو مهم مرکز یې و. دغه ډول یوه بله هېښوونکي پېښه چې د مقاومت په لومړیو کې په مزار شریف کې طالب سرتېرو کړي وه داسې وه چې کله طالبان او له دوي سره بهرنیان، عربان او نور کسان جنرال دوستم ته تسلیم شول نو د مزار شریف په جنګي کلا کې یې ځای پر ځای کړل، دا مهال د امریکا څارگر مامورین کلا ته ورغلل پوښتنې او گروپونې یې پیل کړې، د طالبانو جنګیالي پوه شول چې دوستم خیانت ورسره کړی دی نو په مقاومت یې لاس پورې کړ، د (بي، سي) راډیو خبر خپور کړ چې یو بهرني له یو طالب سرتیري وپوښتل: «ته دلته د څه لپاره راغلی یې؟»

سرتیري طالب یې په ځواب کې وویل: «زه ستا د وژلو لپاره راغلی يم.» سرتیري له امریکایي څخه خپله توپنچه واخیسته هغه یې په خپله وسله وواژه. امریکایانو جنګي کلا بمبار کړه او ټول طالبان ووژل شول، یوازې لږ شمېر کسان ژوندي پاتې شول.

د طالبانو ځواکونه د بهرنیو د (۱۴۰،۰۰۰) ځواکونو په پرتله په نشت شمېر وو داسې چې د دوی پخوانی شمېر نږدې د ۵۰ او ۶۰ زرو په حدود کې و، دوی داسې یو ګرځنده (متحرک) او کم لګښته ځواک و چې په ټوله نړۍ کې یې ساری نه و، دوی به یو، یو، یا دوه، دوه تنه په موټر سایکلونو ګرځیدل، ډوډۍ کلیوالو ورکوله، وسله یې هغه پخواني روسی سپکي وسلې وې، لکه کلاشنکوفونه، روسی او چینایي پخواني (ار، پی، جی) ټانګ ضد راکټونه، (پی، کا) روسی ماشینګني او هغه زاړه چاودیدونکي بمونه وو چې د جهادي تنظیمونو له وخته پاتې وو.

آزادی راډیو، د جدي په ۱۳۸۵/۷ل، کال یو راپور خپور کړ چې د پکتیکا د برمل په ولسوالۍ کې ۱۵۰ تنه طالبان چې په جګړه کې وژل شوي وو د ځینو یې د جدي په سره میاشت، په واورو کې پلاستيکي کڅوړې په پښو کړي وې.

په لومړیو کې د طالبانو د نابلدی له کبله به خپلو بمونو الوزول وروسته یې چاودیدونکي توکي چې په هر ډول بمي چاودنو کې یې کار ترې اخیست، له زراعتي کیمیاوي سري (آمونیم نیترایټ) څخه جوړول، له دغو توکو یې د سړک غاړې بمونه چې د برېښنايي لینونو د شارټولو په واسطه یې چاودول ښه پایله یې نه ورکوله خو وروسته یې چاودیدونکي توکي له یوې اندازې لیرې فاصلې څخه په ریموټ کنټرول چاودول، له نوموړي زراعتي سري یې په ډول، ډول وسیلو او بڼو چاودنې کولې چې په هغو کې د سړک غاړې بمونه، موټر بمونه ډېر ویجاړوونکي وو.

يو بل نوی تاکتیک داسې ؤ چې د چاودیدونکو توکو واسکت به یو تن په خپله خوښه واغوست چې په لومړیو کې طالبانو فدایي باله خو وروسته یې استشهاده ورتله ویل، له طالبانو پرته نورو خلکو او د دوی مخالفانو خانمرګي یا ځواني مرګي بلل، په هر حال، دغو کسانو به خپل هدف ته ځان رساوه او هلته به یې چاودنه وکړه، له دا ډول بریدونو څخه یو حبرانوونکی برید داسې ؤ چې یوه ورځ د خوست ولایت په بنار کې امریکایي پوځیانو او افغان پولیسو په ګډه پلي ګز مه کوله چې یو تن طالب سرتېری چې واسکت یې په ځان ؤ یو امریکایي پوځي په څپېره وواهه، دا مهال نور امریکایان چې لیکه روان وو او افغان پولیس پرې راټول شول چې وګوري څه پېښه ده، په دغه ځای کې سرتیري چاودنه وکړه چې له امله یې ډېر کسان ووژل شول، دغه خبرې هغو کسانو راته وکړې چې دا جریان یې په سترګو لیدلی ؤ.

بله دا چې ۴-۵ یا تر دې زیات کسان به په پوځي پنډه غالي یا کوم بل دولتي اداره باندې وردننه شول، تر هغې به یې جګړه کوله چې وبه وژل شول، داسې ډېرې حبرانوونکي بریدونه لیدل شوي دي چې خپله به بهرني یرغلګر هم ورته حیران وو.

تر ټولو ډېر هېښوونکی برید چې په خوست کې د (سي، ای، ای) په پنډه غالي تر سره شو، د ۲۰۰۹ز، کال په وروستني ماښام چې په سبا یې د عیسویانو د کرېسمس اختر هم ؤ، د یو فلسطیني ډاکټر (همام خلیل البلوي) له خوا تر سره شو چې یو اردنی څارګر، د (سي، ای، ای) مشر چې یوه ښځه وه او ۶ تنه نور د (سي، ای، ای) کارکوونکي په کې ووژل شول او ۶ تنه نور یې ټپیان شول، یو تن خوستوال (ارغوان) چې زموږ د سیمې اوسیدونکی ؤ او په خوست کې د امریکایانو د کمپاین په ځواکونو کې یې دنده درلوده، چې هغه اردنی عرب همام خلیل البلوي یې په خوست

(اته دېرش کلن بریدکوونکی فلسطین الاصله همام خلیل البلوي)

کې د (سي ای ای) مرکز ته رسولی ؤ، هم ووژل شو دا مالومه نه ده چې نوموړی په چاودنه کې ووژل شو که وروسته امریکایانو ووژلو خو د ده نږدې کسانو وویل چې ارغوان ژوندی ؤ له چاودنې وروسته امریکایانو په ډزو ووژلو. په خوست کې د (سي، ای، ای) مشر یوه ښځه وه چې هغه هم په کې ووژل شوه. رپوټونه وايي چې بریدکوونکی همام خلیل البلوي چې یو اته دېرش کلن اردنی ډاکټر ؤ، یو کال مخکې د اردن د استخباراتي ادارې لخوا ونیول شو او بیا د اردنیانو او (سي ای ای) لخوا وګمارل شو چې ګمان یې کاوه په بریالیتوب سره یې اړولی دی.

البلوي په یوه ویدیو کې چې د الجزیرې وېبپاڼې خپره کړې وه پر امریکایي او اردني څارګرو د برید او د کوزو طالبانو (پي، پي، ټي) د وژل شوي مشر بیت الله مسید د غچ اخیستلو په اړه داسې وایي: «د اسلامي امت دښمنانو، اردن او امریکا، مرکزي استخباراتو ته دا زما پیغام دی چې د خدای په لاره کې مجاهد خپل دین د راکړې ورکړې بازار ته نه وړاندې کوي او مجاهد خپل دین نه پلوري، که څه هم په بني لاس کې یې لمر او په چپ کې سپوږمۍ ورکړل شي.»

له دغه برید څو میاشتې وړاندې، د اګسټ په ۶ / ۲۰۰۹ز، کال بیت الله مسید د امریکایانو د بي پیلوټه الوتکې په برید کې وژل شوی ؤ، له دې امله په ویدیو کې البلوي ټینګار کوي چې د بیت الله مسید د وژلو غچ به ارومرو اخلي د هغه په وینا: «د امریکا د ننه یا بهر واخلي.»

همام خلیل البلوي په دې ویدیو کې ویلي: «مور خپل امیر بیت الله مسعود [مسید] چې له ډېرې مینې به یې زموږ غوندې کډوالو مجاهدینو لاسونه مچي کول، نه شو هېرولی، هغه نه شو هېرولی، چې ویل به یې: «اسامه بن لادن زموږ په خاوره کې نه شته، خو که دلته راشي، مور به یې ساتنه وکړو.» البلوي په پای کې زیاتوي: «د بیت الله مسید ځایناستی، حکیم الله مسید به د ښاغلي مسید پلونه تعقیبوي، آن تر هغه چې د عبدالمطلب زوی حمزه په شان مور هم خپل ځانونه قرباني کړو.»

<https://www.bbc.com/pashto/news/story/2010/01>

دا برید په تېرو اتو کلونو کې په (سي، ای، ای) باندې تر ټولو سخت برید ؤ، ځکه چې په تېرو اتو کلونو کې په ټول افغانستان کې د (سي، ای، ای) یوازې اته تنه وژل شوي وو، امریکا وویل چې د پېښې غچ به اخلې آزادۍ راډیو وویل چې دا د (سي، ای، ای) په تاریخ کې لوی مرګونی برید ؤ دغه کس، همام خلیل البلوي له شپږو کالو راهې دپخوا د امریکا له (سي، ای، ای) سره کار کاوه چې له هغې خوا د (سي، ای، ای) پر وړاندې استخدام شو، وایي چې نوموړی چا نه پلټولو، ځکه چې (سي، ای، ای) ته تر ټول نږدې کس ؤ، امریکایانو وویل چې

(په دې ویدیو کې د همام خلیل البلوي تر څنګ حکیم الله مسید هم ناست دی)

ځانمرګی د اردن د استخباراتو کارمند ؤ چې له اردن څخه سیمې ته رالېږل شوی ؤ تر څو د اسامه بن لادن مرستیال، ایمن الظواهری څرک ولګوي خو برعکس اردنی د عربو او (تي، تي، پی) له خوا د امریکایانو پر وړاندې استخدام شو، طالبانو لومړی وویل چې برید کوونکی د ملي اردو افسر ؤ خو ملي اردو دا خبره رد کړه.

له دغې پېښې وروسته د (سي، ای، ای) یوه لوړپوړي چارواکي وویل چې (سي، ای، ای) په افغانستان کې د خپل کار پر مهال د خپلو مخالفانو په وژلو وخت تېر کړی دی. په دې خبر د افغانستان او د نړۍ خلک حیران شول. یوه بل مخامخ برید چې زموږ د کلي سره نږدې په سرک کې په امریکایانو باندې ترسره شو، داسې ؤ چې درې یا څلور تنه طالبان په یوه سپینه سراچه کې راغلل او د یو پله سره نږدې، کڼو کې د امریکایانو زغره وال ګاډو ته یې کمین ونيو، لږ ساعت وروسته د بهرنیانو ګاډي راورسیدل، طالب سرتېرو په ګاډو د ټانګ ضد راکټونو او ماشينګنو ډزې پیل کړې چې په برید کې یو ګاډي ویجاړ شو او د ګاډي په عمله کې یو کس وژل شو چې د سر ماغزه او د سر پوستکي یې په سرک پاتې وو، نور کسان یې غرب خوا ته وتښتیدل، الوتکې یې راوغوښتې، یوه لویه الوتکه په ټیټ پرواز راغله خو بمبار یې ونه کړ، ورپسې جګړه بیزي چورلکې راغلې په چورلکه باندې هم سرتېرو ډزې وکړې، چورلکه له وېرې آسمان ته لاپسي پورته شوه، وایي چې طالب سرتېرو له ډلې یو یې ژوندی خلاص شو او نور ووژل شول.

دا چې طالبانو پرته له بهرنیو ځواکونو، په نورو دولتي ملکي اهدافو هم بریدونه کول او څومره عام خلک په کې وژل شوي دي په دې هر څوک پوهیږي چې مور نه پرې غږیږو خو له دې به څوک سترګې پټې نه کړي شي چې طالبانو په جګړه کې رښتیني زورور خلک دي، نه یوازې دا چې مور د دوی زوروتیا ستایو بلکې د دوی دښمنان یې هم د زوروتوب مني لکه د امریکا پخواني ولسمشر ټرمپ چې وویل: «دوی تکره خلک دي. خو مور هم تکره خلک یو؟»

نور بیا

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ